

Nattsländor - en intressant insektordning

Det har för närvarande påträffats c:a 229 arter av nattsländor i vårt land. De flesta är murrigt bruna och omkring 2 cm långa. Många luktar illa. Till skillnad från fjärilar, som har fjäll på vingarna, är nattsländornas vingar täckta av hår. Larverna kallas "husmaskar". De lever i vatten och bebor "hus" som de själva har tillverkat. Husen är byggda som smala rör bestående av småsten, bladrester, alger och liknande material. Varje art brukar ha sitt speciella material vid rörbygget. Larvernas föda utgörs mest av alger och plankton. Nattsländornas larver är viktig föda för t.ex. andra småkryp och fiskar. De är dessutom den huvudsakliga födan för strömstaren.

De flesta nattsländor flyger på kvällar och nätter, den tid då det är lättast att fånga dem. Enklast görs detta med en ordinär fjärilshåv, men många dras även till UV-ljus, **där de kan avlivas på samma sätt som fjärilar (t.ex. med etylacetat)**. Artbestämningen bör dock göras före preparering, och denna kräver ofta att genitalierna studeras (avritas lämpligen!) (se Fig.1-2). Efter bestämning kan den vuxna nattsländan spännas upp på samma sätt som fjärilar, d.v.s. torrprepareras. Forskare spritkonserverar dock ofta både adulta nattsländor och dess larver. Vid artfotografering gäller oftast att djuren är i viloläge med vingarna taklagda. Tyvärr förekommer sällan bilder där man ser de båda vingparen från ovan. Detta gäller både i böcker och på nätet. Orsaken till detta är sannolikt att det finns så få samlare av torrpreparerade nattsländor i Sverige.

Ofta betraktas nattsländor som fula och litet otrevliga, detta på grund av deras murrighet och otrevliga lukt. Torrpreparerade exemplar kan dock vara vackra, speciellt i snett infallande ljus, då ibland iriserande färger kan framträda (se akvareller: Fig. 3-6). Detta färgskimmer uppkommer på grund av interferens av reflekterat ljus orsakat av vingarnas olika skikt. Men även utan färger kan vingarnas mörka nätstrukturer upplevas som vackra. (se svartvita teckningar: Fig. 7-8). Det borde därför finnas en estetisk anledning att börja samlare på denna insektordning.

Att samlare på insekter har tyvärr på senare tid kritiserats hårt. Ibland med rätta. Och detta gäller speciellt större fjärilar och skalbaggar. Men för att öka kunskapsnivån vad gäller de "mindre attraktiva" insekterna, så är insamlandet huvudsakligen av godo. Beläggsexemplar behövs både för kunskaper om t.ex. utbredning, miljö tillstånd och svårutredda släktskapsförhållanden (t.ex. med DNA-teknik). Det finns således även vetenskapliga skäl att börja samlare på nattsländor.

En bra (men dyr och tung) bestämningsbok är: Malicky, H. 1982. Atlas of European Trichoptera. The Hague (Junk). Vidare finns en provinskatalog över Sveriges alla nattsländearter i Entomologisk Tidskrift nr. 123 (3) sid 131-147, 2002. Slutligen finns en Facebook-grupp vid namn Nattsländeinitiativet, där kontakter med nattsländeintresserade personer kan knytas.

Peter Wärmling

Fig. 1. Hanliga genitalier av *Limnephilus extricatus*, McLachlan

Fig. 2. Hanliga genitalier av *Limnephilus extricatus*, McLachlan

